

Kosmické události v březnu 2014

(Časové údaje jsou ve středoevropském čase, od 30. 3. ve středoevropském letním čase)

Viditelnost planet:

Merkur je nepozorovatelný. **Venuše** je výraznou Jitřenkou nad jihovýchodním obzorem, ze Střelce přechází do Kozoroha. **Mars** je pozorovatelný kromě večera po celou noc v souhvězdí Panny, **Jupiter** po celou noc kromě jitra v souhvězdí Bliženců. **Saturn** je na obloze ve druhé polovině noci v souhvězdí Vah. Planety **Uran** a **Neptun** jsou nepozorovatelné.

Úkazy a události:

- 1. 3. 9 h Měsíc v novu (8:58)
- 8. 3. 14 h Měsíc v první čtvrti (14:26)
- 9. 3. 80. výročí narození Jurije Gagarina, prvního kosmonauta
- 10. 3. 11 h Měsíc v konjunkci s Jupiterem (Měsíc $5,9^\circ$ jižně; Měsíc v blízkosti Jupiteru pozorovatelný 9. a 10. 3. po většinu noci kromě rána)
- 11. 3. 9 h planetka 2014 CU13 (Apollo; 225 m) prolétá v blízkosti Země (8,1 LD)
- 11. 3. 21 h Měsíc v odzemi (405 396 km)
- 14. 3. 80. narozeniny Eugena Cernana, dosud posledního člověka, který stál na Měsíci
- 14. 3. 8 h Merkur v největší západní elongaci (28° od Slunce; planeta je nepozorovatelná)
- 16. 3. plánovaný start lodi Dragon CRS-3 s několika satelity a zásobami pro ISS
- 16. 3. 18 h Měsíc v úplňku (18:07)
- 19. 3. 1 h Měsíc v konjunkci s Marsem (Měsíc $3,9^\circ$ jižně; seskupení Měsíce, Marsu, Spiky (α Vir) a Saturnu pozorovatelné 18. až 22. 3. ve druhé polovině noci na jihu a jihozápadě, na jihovýchodě ráno svítí Venuše)
- 20. 3. trpasličí planeta 136472 Makemake (16,7 mag) v opozici se Sluncem
- 20. 3. 18 h začátek astronomického jara, jarní rovnodennost (17:56)
- 21. 3. 4 h Měsíc v konjunkci se Saturnem (Měsíc $1,1^\circ$ jižně; těsná konjunkce pozorovatelná vysoko nad jižním obzorem)
- 22. 3. 20 h Venuše v největší západní elongaci (47° od Slunce)
- 24. 3. 3 h Měsíc v poslední čtvrti (2:45)
- 25. 3. plánovaný start lodi Sojuz TMA-12M s částí posádky Expedice 38 k ISS
- 25. 3. 6 h Mars v konjunkci se Spikou (α Vir; Mars $4,8^\circ$ severně – konjunkce pod naším obzorem, planeta je však v blízkosti hvězdy pozorovatelná po celou noc, největší přiblížení ráno na jihozápadě)
- 27. 3. 9 h Měsíc v konjunkci s Venuší (Měsíc $2,6^\circ$ severně; přiblížení těles pozorovatelné ráno nad jihovýchodním obzorem)
- 27. 3. 20 h Měsíc v přízemí (365 680 km)
- 30. 3. 2 h zavedení tzv. letního času v Evropě (ve 2 h SEČ posun na 3 h SELČ)
- 30. 3. 21 h Měsíc v novu (20:44)

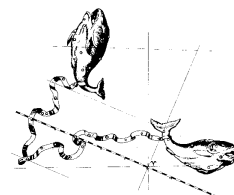
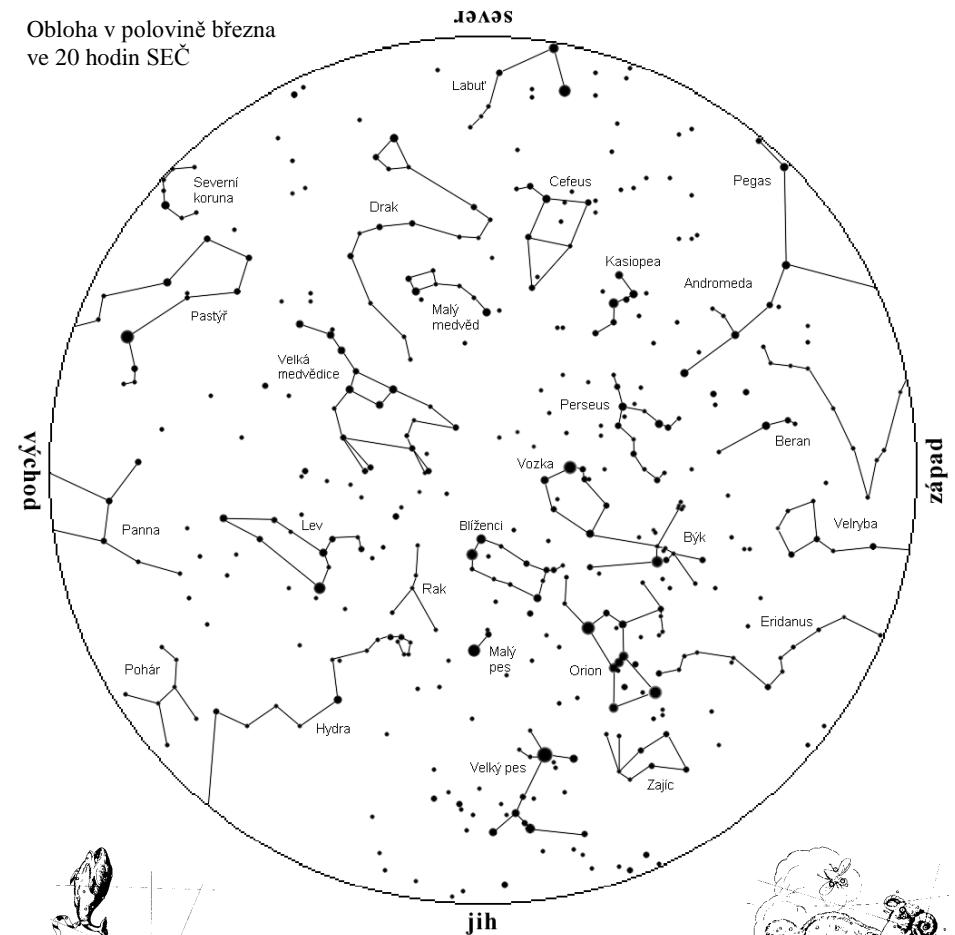
Zdroje: [1] Rozehnal, J. aj. *Hvězdářská ročenka 2014*, HaP Praha, Praha, 2013
[2] NASA, JPL *Space Calendar* [online]. [cit. 2014-02-14].
<<http://www2.jpl.nasa.gov/calendar/calendar.html>>.
[3] *Spaceweather.com* [online]. [cit. 2014-02-17].<<http://www.spaceweather.com>>.

MĚSÍČNÍK

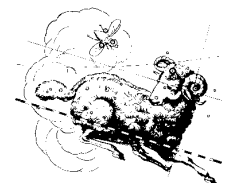
HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM

v Hradci Králové

Obloha v polovině března
ve 20 hodin SEČ

březen 2014

programy Hvězdárny a planetária v Hradci Králové

březen 2014

POZOROVÁNÍ SLUNCE soboty ve 14:00

projekce Slunce dalekohledem, sluneční aktivita, sluneční skvrny, při nepříznivém počasí ze záznamu

PROGRAM PRO DĚTI (vhodný od 3 let věku) soboty v 15:00

jarní hvězdná obloha s astronomickou pohádkou
Drak v planetáriu, dětské filmy z cyklů
Rákosníček a hvězdy a *Potkali se u Kolína*, dalekohledy

VEČERNÍ PROGRAM středy, pátky a soboty v 19:00

jarní hvězdná obloha v planetáriu, aktuální informace, výstava, film, dalekohledy, při jasné obloze pozorování

VEČERNÍ POZOROVÁNÍ středy, pátky a soboty ve 20:30

zajímavé objekty večerní oblohy
jen při jasné obloze!

PŘEDNÁŠKY

Bezpečné koleje sobota 8. března v 17:00

Historická zabezpečovací zařízení na železnici dodnes v provozu
přednáší: Ing. Vít Javůrek – SPET

Uganda 2013 sobota 15. března v 17:00

aneb Lov perel a diamantů v rovníkové exotice
přednáší: Bc. Petr Horálek – Hvězdárna v Úpici

VÝSTAVY pracovní dny 9 – 12 a 13 – 15 h

Na řadě je Mars a při programech:

výzkum rudé planety středy a pátky v 19 h

připraveno ve spolupráci s AVČR soboty v 15 a v 19 h

a Americkým centrem v Praze

2014 – mezi Venuší a Marsem

zajímavé dění na obloze v letošním roce

autoři: Lenka Trojanová a Jan Veselý

Lovy perel a diamantů v Ugandě

Původně mělo jít jen o krajně vyzývavou cestu do exotiky v rovníkové Africe. Cíl jasný – zachytit prchlivý okamžik vzácného hybridního zatmění Slunce 3. listopadu 2013 s rekordně krátkým trváním. Ale věci vzaly spád už při výstupu na letišti v Entebbe, odkud stačilo nastoupit do auta a nechat se unést jedním z nejdramatičtějších a v mnoha ohledech nejuspěšnějších zatměňových zážitků...

Exotická Uganda v srdci Afriky je plná přírodních krás, ale rovněž až neočekávaně příjemných lidí; vždy usměvavých, hloubavých, milých a neskutečně ochotných. Právě díky této vzácné přívětivosti byla návštěva „černošského“ státu doslova vstupenkou do ráje. Tento svět hluboko pod jižním okrajem Sahary vůbec nenese cejch děsů z občanských válek, hladu a nemocí, jak se mnozí domnívají. Na severním břehu Viktoriina jezera se octnete ve skutečné Safari, v ráji ornitologů mezi desítkami vzácných druhů ptactva a neposledně i mezi krásnými ženami. To vše pod bouřlivým tropickým nebem, které když se v noci vyjasní, ukáže hvězdy tak jak málokde.

A právě v tomto světě se česká část mezinárodní vědecké expedice, cestující s velkou nejistotou pro zachycení pouhého osmnáctisekundového zákrytu naší mateřské hvězdy, stala „obětí“ naprosto adrenalinového pozorovacího zážitku. Mimořádný nebeský úkaz přitom v sobě skrýval vzácný potenciál – vědci mohli za předpokladu jasného počasí zachytit vrstvy bouřlivého Slunce tak, jak nikdo jiný před nimi a na dlouhé desetiletí – až do dubna 2023 – nikdo po nich. Šlo totiž o tzv. hybridní zatmění Slunce, během kterého měsíční disk zakryl opravdu krátce a prakticky přesně oslnivou sluneční fotosféru, zatímco vrstvy Slunce bezprostředně nad ní nechal obnažené více než při jakémkoliv „běžném“ úplném zatmění.

Proč je Uganda s oblibou nazývána „perlou rovníkové Afriky“? Do jaké míry může okouzlit i šokovat relativně zcestovalého Evropana? Jaké těžké zkoušky připravilo pozorování hybridního zatmění Slunce? A podařilo se nám ulovit v Ugandě nějaké ty diamanty? To jsou jen malé útržky toho, na co se na přednášce 15. března 2014 od 17 hodin můžete těšit.

Murchisonovy vodopády na Nilu
foto: Petr Horálek

Petr Horálek

Změna programu vyhrazena

Vstupné 15,- až 60,- Kč podle druhu programu a věku návštěvníka